

Opravična št.:

Up-1116/09

ECLI:

ECLI:SI:USRS:2011:Up.1116.09

Akt:

Sodba Vrhovnega sodišča št. I Up 313/2009 z dne 27. 8. 2009

Sodba Upravnega sodišča št. I U 1199/2009 z dne 15. 7. 2009

Sklep Ministrstva za notranje zadeve št. 2142-152/2009/2 (1232-02) z dne 3. 7. 2009

Izrek:

S sodbo Vrhovnega sodišča št. I Up 313/2009 z dne 27. 8. 2009, s sodbo Upravnega sodišča št. I U 1199/2009 z dne 15. 7. 2009 in s sklepom Ministrstva za notranje zadeve št. 2142-152/2009/2 (1232-02) z dne 3. 7. 2009 je bila pritožniku kršena pravica iz prvega odstavka 19. člena Ustave.

Evidenčni stavek:

V obravnavanem primeru odrejeni ukrep omejitve gibanja na prostore Centra za tujce glede na vrsto, trajanje, učinke in način izvrševanja pomeni poseg v pravico do osebne svobode. Dopustnost posega v pravico do osebne svobode na podlagi določb Zakona o mednarodni zaščiti je treba presojeti v skladu s procesnimi jamstvi drugega in tretjega odstavka 19. člena, 22., 23. in 25. člena Ustave. Sum zavajanja ali zlorabe postopka mednarodne zaščite sam po sebi ne more biti ustavno dopusten razlog za tako dolgotrajen poseg v osebno svobodo kot eno izmed najbolj temeljnih pravic posameznika.

Geslo:

1.5.51.2.8 - Ustavno sodstvo - Odločbe - Vrste odločitev Ustavnega sodišča - V postopku odločanja o ustavni pritožbi - Ugotovitev kršitve ustavne pravice.

5.3.5 - Temeljne pravice - Državlanske in politične pravice - Svoboda posameznika (19, 20).

5.3.5.1 - Temeljne pravice - Državlanske in politične pravice - Svoboda posameznika (19, 20) - Odvzem svobode.

5.3.6 - Temeljne pravice - Državlanske in politične pravice - Svoboda gibanja (32).

3.16 - Splošna načela - Sorazmernost.

Pravna podlaga:

Člen 2, 15.3, 19, 22, 23, 25, 32.1, Ustava [URS]

Člen 5.1, Konvencija o varstvu človekovih pravic [EKČP]

Člen 2, Četrti Protokol h Konvenciji o varstvu človekovih pravic in svoboščin [Protokol k EKČP]

Člen 47, 49.1, Zakon o Ustavnem sodišču [ZUstS]

Opomba:

⌘

Dokument v PDF obliki:

 [Up-1116-09.pdf](#)

Polno besedilo:

Up-1116/09-22

3. 3. 2011

ODLOČBA

Ustavno sodišče je v postopku odločanja o ustavni pritožbi A. B., C., ki ga zastopa Maja Ramšak, odvetnica v Ljubljani, na seji 3. marca 2011

odločilo:

S sodbo Vrhovnega sodišča št. I Up 313/2009 z dne 27. 8. 2009, s sodbo Upravnega sodišča št. I U 1199/2009 z dne 15. 7. 2009 in s sklepom Ministrstva za notranje zadeve št. 2142-152/2009/2 (1232-02) z dne 3. 7. 2009 je bila pritožniku kršena pravica iz prvega odstavka 19. člena Ustave.

Obrazložitev

A.

1. Ministrstvo za notranje zadeve (v nadaljevanju MNZ) je na podlagi prve alineje prvega odstavka 51. člena in druge alineje prvega odstavka 51. člena v zvezi s četrto alinejo 55. člena Zakona o mednarodni zaščiti (Uradni list RS, št. 111/07 in 58/09 - v nadaljevanju ZMZ) pritožniku omejilo gibanje na prostore Centra za tujce v Postojni do prenehanja razlogov, vendar najdalj za tri mesece. Tožbo pritožnika je Upravno sodišče zavrnilo. Vrhovno sodišče je zavrnilo pritožbo in potrdilo izpodbijano sodbo.

2. Pritožnik zatrjuje kršitev 2., 8., 14., 19., 21., 22., 23., 25., 32. in 34. člena Ustave, 31. člena Konvencije o statusu beguncev in Protokola o statusu beguncev (Uradni list FLRJ, MP, št. 7/60, Uradni list SFRJ, MP, št. 15/67, Uradni list RS, št. 35/92, MP, št. 9/92 - Ženevska konvencija) ter 5. člena Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Uradni list RS, št. 33/94, MP, št. 7/94 - v nadaljevanju EKČP). Zatrjuje, da je stališče Upravnega sodišča, po katerem so procesni standardi iz 19. člena v zvezi s tretjim odstavkom 15. člena Ustave primerljivi s procesnimi standardi na podlagi sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice (v nadaljevanju ESČP) v zvezi s točko f) prvega odstavka 5. člena EKČP, očitno napačno. Meni namreč, da so v 19. členu Ustave postavljeni višji (strožji) standardi presoje, saj je treba pri odločanju uporabiti načelo sorazmernosti. Zatrjuje, da odvzem prostosti zgolj zaradi suma zavajanja in zlorabe postopka sploh ni ustavno dopusten in da izpodbijani ukrep ne prestane testa sorazmernosti. Prepričan je, da v njegovem primeru izpodbijani ukrep ni bil potreben oziroma nujen. MNZ niti sodišči naj pri odločitvi ne bi upoštevali vseh pravno upoštevnih okoliščin. Pritožnik navaja, da je za mednarodno zaščito zaprosil takoj po prihodu v Slovenijo, da se je sam javil na policiji, da je obširno predstavil razloge, na podlagi katerih temelji njegova prošnja, ter da nobena okoliščina ni kazala na to, da bi pobegnil pred koncem azilnega postopka ali da bi se ukvarjal s kaznivimi dejanji ali dejanji zoper nacionalno varnost ali javni red. MNZ očita, da je uporabilo najstrožjo obliko omejitve gibanja. V izpodbijanih odločitvah pa naj ne bi bilo pojasnjeno, zakaj v konkretnem primeru ne pride v poštev milejši ukrep. Odvzem prostosti naj bi bil nezakonit in protiustaven tudi zato, ker naj bi mu bil pisni odpravek sklepa vročen šele po šestih dneh. Stališče Vrhovnega sodišča, da gre za ustno določbo, naj bi bilo očitno napačno. Ker naj pritožnik ne bi

prejel pisnega odpravka v najkrajšem mogočem času, naj bi mu bila kršena tudi pravica do pravnega sredstva. Pritožnik trdi, da gre v primeru omejitve gibanja na prostore Centra za tujce za primer, ki je v bistvenem podoben priporu, zato je treba glede procesnih jamstev uporabljati strožje kriterije iz 20. člena Ustave.

3. Ustavno sodišče je s sklepom št. Up-1116/09 z dne 6. 11. 2009 ustavno pritožbo sprejelo v obravnavo. V skladu s prvim odstavkom 56. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo – v nadaljevanju ZUstS) je Ustavno sodišče o tem obvestilo Vrhovno sodišče in MNZ.

4. MNZ je v zvezi z načinom izvrševanja izrečenega ukrepa v konkretnem primeru pojasnilo: da se je pritožnik lahko gibal v prostorih centra in po samem območju centra na podlagi Hišnega reda centra za tujce; da so na oddelkih centra prisotne uradne osebe, kljub temu pa pritožnik ni bil pod njihovim stalnim nadzorstvom; da je imel pritožnik v času nastanitve v centru možnost komuniciranja z zunanjim svetom v skladu s Hišnim redom centra za tujce (imel je možnost sprejemanja obiskov in telefonskih pogovorov); da je bil pritožnik v času nastanitve deležen vseh pravic, ki jih določa ZMZ; da bi pritožnik center lahko zapustil le v primeru, če bi potreboval nujno medicinsko pomoč oziroma bolnišnično zdravljenje. Poleg tega je MNZ še pojasnilo, da se izvajanje omejitve gibanja na za to namenjeni objekt Azilnega doma samo po sebi ne razlikuje od izvajanja omejitve gibanja v drugem ustreznem objektu ministrstva (v Centru za tujce v Postojni), razlika je zgolj v lokaciji, na kateri se ukrep izvaja. V zvezi s pojasnili MNZ je pooblaščenka pritožnika navedla, da je bil pritožnik nastanjen v majhni sobi zgornjega nadstropja centra, ki ga ni mogel zapustiti, saj je zaklenjeno z železnimi rešetkami, da so policisti imeli pritožnika pod stalnim nadzorom in da se je lahko prosto gibal le po oddelku, v katerem je bil nastanjen (ki pa je prostorsko zelo omejen), da je bil tudi v času rekreacije na prostem (ki je časovno omejena na dve uri dnevno) pod nadzorom policistov ter da mu v času prebivanja ni bilo dovoljeno nositi svojih oblačil, temveč je moral biti oblečen v sivo trenirko in natikače, ki jih je prejel v centru.

B. – I.

5. Veljavnost izpodbijanega sklepa o omejitvi gibanja na prostore Centra za tujce v Postojni je v času odločanja o pritožnikovi ustavni pritožbi že potekla. Ustavno sodišče praviloma šteje, da v primeru, ko izpodbijani akt v času odločanja ne velja več, ni izkazan pravni interes za odločanje Ustavnega sodišča. Zgolj ugotovitev kršitve človekove pravice, ne da bi bil izpodbijani posamični akt razveljavljen ali odpravljen (prvi odstavek 59. člena ZUstS), namreč praviloma ne spreminja pritožnikovega pravnega položaja. Vendar Ustavno sodišče odloča drugače, kadar gre za primere, v katerih je predmet ustavne pritožbe sodno odločanje o odvzemu osebne svobode iz prvega odstavka 19. člena Ustave (glej npr. odločbo št. U-I-50/09, Up-260/09 z dne 18. 3. 2010, Uradni list RS, št. 29/10). Poseg v pravico do osebne svobode iz prvega odstavka 19. člena Ustave je eden izmed najhujših posegov v človekove pravice in temeljne svoboščine posameznika. Učinkovito varstvo te pravice zahteva, da ima prizadeti možnost ustavnopravnega varstva tudi v primeru, ko izpodbijani sklep ni več aktualen. To pomeni, da mora Ustavno sodišče tudi v takšnem primeru ugotavljati, ali je bil poseg opravljen v skladu s procesnimi jamstvi, zagotovljenimi z Ustavo, ali ne, čeprav svojo odločitev lahko omeji le na morebitno ugotovitev kršitve človekove pravice (47. člen v zvezi s prvim odstavkom 49. člena ZUstS). Ustavno sodišče mora tako v tej zadevi najprej odgovoriti na vprašanje, ali ukrep, ki je bil odrejen zoper pritožnika, pomeni poseg v njegovo pravico do osebne svobode.

6. Ali odrejeni ukrep omejitve gibanja na prostore Centra za tujce v Postojni, ki je trajal tri mesece, pomeni omejitev svobode gibanja (prvi odstavek 32. člena Ustave) ali poseg v pravico do osebne

svobode (prvi odstavek 19. člena Ustave), je odvisno od vsakokratnih specifičnih okoliščin konkretnega primera, v okviru katerih je treba upoštevati celo vrsto kriterijev, kot so vrsta, trajanje, učinki in način izvrševanja ukrepa, ki omejuje posameznikovo prostost.[1] Razlika med odvzemom prostosti in omejitvijo svobode gibanja je lahko zgolj v stopnji oziroma intenzivnosti odrejenega ukrepa, in ne nujno v naravi oziroma vsebini tega ukrepa.[2]

7. Izrečeni ukrep je v obravnavanem primeru za pritožnika pomenil, da je moral prebivati na točno določenem mestu – znotraj tesno omejene lokacije, da je bila njegova svoboda gibanja in preživljanja dlje časa bistveno prikrajšana (med nastanitvenimi oddelki centra oziroma med drugimi prostori ni prostega prehajanja, prebivanje v centru je bilo organizirano po urniku dnevnih aktivnosti, ki se ga je pritožnik moral držati), da pritožnik sicer ni bil pod stalnim nadzorstvom uradnih oseb, so bile pa te povsod ves čas navzoče, ter da bi lahko center zapustil le izjemoma, na podlagi posebnega dovoljenja. Upravno sodišče je v izpodbijani sodbi sprejelo stališče (ki ga je Vrhovno sodišče potrdilo), po katerem je v primeru, kadar je gibanje omejeno znotraj objekta MNZ, zaradi dejanskih okoliščin izvajanja takšnega ukrepa, treba šteti, da gre za poseg v pravico do osebne svobode. Tudi po oceni Ustavnega sodišča gre za takšno omejevanje človekovih pravic, ki zaradi svoje intenzivnosti in načina izvrševanja omejitve pomeni omejevanje osebne svobode.[3] Takšno oceno potrjujejo tudi odločitve ESČP, v katerih je to sodišče med drugim odločalo o tem, ali je kriterij za presojo omejevanja človekovih pravic prvi odstavek 5. člena EKČP ali 2. člen k Protokolu št. 4 k EKČP.[4]

8. Z opredelitvijo, da pomeni izrečeni ukrep omejitve gibanja na prostore centra za tujce poseg v osebno svobodo, so okvirno določeni tudi ustavnopravni kriteriji za presojo dopustnosti posega v pritožnikovo pravico do osebne svobode v obravnavanem primeru.

B. – II.

9. Pravico do osebne svobode zagotavlja Ustava v prvem odstavku 19. člena. Iz Ustave ne izhaja, da do odvzema prostosti lahko pride nujno le v kazenskem postopku ali v zvezi s sumom kaznivega dejanja. Iz Ustave prav tako ne izhaja stališče, da bi o odvzemu prostosti vedno, ne glede na naravo in namen tega ukrepa, morali odločati v kazenskem postopku oziroma v postopku, ki zadosti jamstvom glede kazenskega postopka.[5] Ustava glede vseh primerov omejitve osebne svobode uveljavlja posebna jamstva. Splošno jamstvo, ki ga Ustava daje v zvezi z omejitvijo pravice do osebne svobode, je določeno v drugem in tretjem odstavku 19. člena. V drugem odstavku 19. člena Ustava določa, da se nikomur ne sme vzeti prostost, razen v primerih in po postopku, ki jih določa zakon. Ustava torej za vsakršen poseg v pravico do osebne svobode predvideva zakonsko določene primere in zakonsko določen postopek odvzema prostosti.[6] V tretjem odstavku 19. člena Ustave pa so določena še dodatna jamstva osebi, ki se ji odvzema prostost (pouk o razlogih za odvzem prostosti ter pouk o določenih pravicah). Ta procesna jamstva niso zagotovljena le za primere, ko je odvzeta prostost v kazenskem postopku, temveč je treba ta procesna jamstva smiselno upoštevati v vsakem postopku odvzema prostosti.[7] Ustavodajalec je torej z drugim odstavkom 19. člena Ustave prepustil zakonu, da uredi primere, v katerih je dopustno poseči v pravico do osebne svobode, in določi postopek, po katerem morajo ravnati pristojni državni organi v takšnih primerih; seveda ob hkratnem spoštovanju drugih ustavnih določb in še posebej tretjega odstavka 15. člena in 2. člena Ustave, saj gre za posege v človekove pravice. To pomeni, da je treba dopustnost posega v pravico do osebne svobode na podlagi določb ZMZ presojati v skladu s procesnimi jamstvi iz drugega in tretjega odstavka 19. člena ter 22., 23. in 25. člena Ustave.

10. Pravico do osebne svobode podobno kot Ustava zagotavlja tudi prvi odstavek 5. člena EKČP. Ta vsebuje enako zapoved, kot je določena v drugem odstavku 19. člena Ustave, s tem da taksativno našteva primere, v katerih je posamezniku dovoljeno vzeti prostost. Med njimi v f) točki prvega

odstavka 5. člena EKČP določa zakonit odvzem prostosti osebi z namenom, da bi ji preprečili nedovoljen vstop v državo, ali pripor osebe, proti kateri teče postopek za izgon ali izročitev.[8] V zadevi *Saadi proti Združenemu kraljestvu*, v kateri je ESČP prvič razložilo prvi del f) točke prvega odstavka 5. člena EKČP, je Sodišče poudarilo, da EKČP prepoveduje arbitrarnost pri posegu v pravico do osebne svobode v vseh primerih, določenih v prvem odstavku 5. člena EKČP,[9] vendar pa po stališču ESČP presoja arbitrarnosti glede prvega dela f) točke (drugače kot pri b), d) in e) točkah) ne zahteva, da bi bil odvzem prostosti nujen (na primer, da bi preprečili storitev kaznivega dejanja ali pobeg), ampak zadostuje, da je odvzem prostosti dejansko del postopka ugotavljanja, ali bo posamezniku dovoljen vstop oziroma podeljena mednarodna zaščita, ter da tudi sicer ni arbitraren (na primer glede dolžine odvzema prostosti).[10]

11. Upravno sodišče je v izpodbijani sodbi, sklicujoč se na kriterije, ki jih je v zadevi *Saadi proti Združenemu kraljestvu* izoblikovalo ESČP, zavzelo stališče, da so procesni standardi na podlagi sodne prakse ESČP in 19. člena Ustave primerljivi. Iz navedenega v 9. in 10. točki obrazložitve izhaja, da so kriteriji za omejitev pravice do osebne svobode, ki jih določa Ustava, strožji od tistih, ki jih določa EKČP oziroma jih je izoblikovala sodna praksa ESČP. Če so jamstva človekovih pravic, ki jih zagotavlja nacionalni pravni red, močnejša od tistih, ki jih zagotavlja EKČP, gredo posamezniku pravice, ki jih zagotavlja nacionalni pravni red.[11] To pomeni, da je treba izpodbijani sklep MNZ oziroma stališča sodišč presojati v skladu z ustavnimi procesnimi jamstvi in ne po kriterijih, ki jih je izoblikovala sodna praksa ESČP.

12. Kot je bilo že povedano, je Upravno sodišče v izpodbijani sodbi (ki jo je Vrhovno sodišče potrdilo) ugotovilo, da v konkretnem primeru izrečni ukrep omejitve gibanja, zaradi dejanskih okoliščin izvajanja ukrepa pomeni poseg v pravico do osebne svobode. V skladu s tretjim odstavkom 15. člena Ustave so posegi v človekove pravice dopustni samo v primerih, ki jih dovoljuje Ustava, oziroma kadar to zahtevajo pravice drugih ali javna korist, ko torej za poseg obstaja ustavno dopusten cilj (t. i. test legitimnosti). Le če ta obstaja, je treba oceniti še, ali je poseg v skladu s splošnim načelom sorazmernosti (2. člen Ustave). Oceno, ali ne gre morda za prekomeren poseg, opravi Ustavno sodišče na podlagi t. i. strogega testa sorazmernosti v skladu z ustaljeno ustavnosodno presojo.[12]

13. Iz sodbe Upravnega sodišča izhaja stališče, da je dopustno poseči v pritožnikovo osebno svobodo na podlagi druge alineje 51. člena ZMZ v zvezi s četrto alinejo 55. člena ZMZ. Po stališču Upravnega sodišča je pojmovno zvezo "če je potrebno" iz 51. člena ZMZ treba razlagati tako, da je poseg dopusten, če je odvzem svobode v neposredni zvezi s preprečevanjem nezakonitega vstopa v državo in zlorabo azilnega postopka. Preprečevanje nedovoljenega (nezakonitega) vstopa v državo in s tem zagotavljanje javnega reda (in nacionalne varnosti) bi sicer lahko pomenilo ustavno dopustni cilj za omejitev človekove pravice do osebne svobode, vendar navedena zakonska določba ne omogoča takšne razlage, kakršno je sprejelo Upravno sodišče. Druga alineja prvega odstavka 51. člena ZMZ v zvezi s četrto alinejo 55. člena ZMZ določa namreč le, da se prosilcu za mednarodno zaščito lahko začasno omeji gibanje, če je to potrebno zaradi suma zavajanja in zlorabe postopka (ker je prosilec lažno predstavil razloge, na katere se sklicuje, predvsem kadar so njegove navedbe nekonsistentne, protislovne, malo verjetne in v nasprotju z informacijami v izvorni državi), in ji ni mogoče dati pomena, kakršnega ji je pripisalo Upravno sodišče (preprečevanje nezakonitega vstopa v državo). Vrhovno sodišče je stališče Upravnega sodišča o dopustnosti omejitve osebne svobode v obravnavanem primeru potrdilo, pri čemer iz obrazložitve sodbe izhaja stališče Vrhovnega sodišča, da za izrečni ukrep zadostuje zgolj sum zavajanja in zlorabe postopka, tj. razlog iz druge alineje prvega odstavka 51. člena v zvezi s četrto alinejo 55. člena ZMZ.

14. Države imajo nesporno suvereno pravico, da nadzirajo vstop tujcev na svoje ozemlje ter njihovo prebivanje na tem ozemlju. Vendar pa nikakor ni dopustno pridržati določene osebe zgolj zato, ker je

prosilec za mednarodno zaščito.[13] Sum zavajanja ali zlorabe postopka mednarodne zaščite sam po sebi ne more biti ustavno dopusten razlog za tako dolgotrajen poseg v osebno svobodo kot eno izmed najbolj temeljnih pravic posameznika. Gre za razlog, ki utemeljuje zgolj zavrnitev prošnje za mednarodno zaščito kot očitno neutemeljeno.

15. Ker za omejitev osebne svobode na podlagi druge alineje prvega odstavka 51. člena v zvezi s četrto alinejo 55. člena ZMZ ni izkazan ustavno dopusten cilj, je bila z odločbami, navedenimi v izreku, pritožniku kršena pravica iz prvega odstavka 19. člena Ustave. Glede na to, da je poseg nedopusten že na podlagi t. i. testa legitimnosti, se Ustavnemu sodišču ni bilo treba ukvarjati še s presojo njegove prekomernosti. Ustavno sodišče je svojo odločitev iz razlogov, navedenih v 5. točki obrazložitve te odločbe, omejilo na ugotovitev kršitve pravice do osebne svobode.

C.

16. Ustavno sodišče je sprejelo to odločbo na podlagi 47. člena v zvezi s prvim odstavkom 49. člena ZUstS v sestavi: predsednik dr. Ernest Petrič ter sodnice in sodniki dr. Mitja Deisinger, dr. Etelka Korpič – Horvat, mag. Miroslav Mozetič, Jasna Pogačar, mag. Jadranka Sovdat in Jan Zobec. Odločbo je sprejelo soglasno.

dr. Ernest Petrič
Predsednik

Opombe:

[1] Primerjaj odločitev ESČP v zadevi *Amuur proti Franciji* (sodba z dne 25. 6. 1996).

[2] Primerjaj odločitev ESČP v zadevi *Guzzardi proti Italiji* (sodba z dne 6. 11. 1980).

[3] Primerjaj odločitev Ustavnega sodišča v odločbi št. Up-286/01 z dne 11. 12. 2003 (Uradni list RS, št. 2/04, in OdlUS XII, 114), s katero je Ustavno sodišče odločilo, da pomeni hišni pripor odvzem prostosti in kot takšen poseg v pravico do osebne svobode.

[4] Primerjaj odločitve ESČP v zadevah *Raimondo proti Italiji* (sodba z dne 22. 2. 1994), *Guzzardi proti Italiji*, *Amuur proti Franciji*, *Saadi proti Združenemu kraljestvu* (sodba z dne 29. 1. 2008) ter *Abdolkhani in Karimnia proti Turčiji* (sodba z dne 22. 9. 2009).

[5] Primerjaj odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-60/03 z dne 4. 12. 2003 (Uradni list RS, št. 131/03, in OdlUS XII, 93) in odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-344/06 z dne 20. 11. 2008 (Uradni list RS, št. 113/08, in OdlUS XVII, 61).

[6] Ustavno sodišče je že v odločbi št. U-I-18/93 z dne 11. 4. 1996 (Uradni list RS, št. 25/96, in OdlUS V, 40), ki se je sicer nanašala na odvzem prostosti v kazenskem postopku, opredelilo pogoje, pod katerimi je ustavno dopusten poseg v osebno svobodo posameznika. Ustavno sodišče je v navedeni odločbi poudarilo, da iz drugega odstavka 19. člena Ustave izhaja dvoje. Najprej je rečeno, da "se nikomur ne sme vzeti prostost". Ustava torej razlikuje med svobodo in prostostjo. Svobode ni mogoče vzeti nikomur, mogoče pa jo je začasno omejiti z vzetjem prostosti. Posamezniku se sicer lahko vzame prostost, vendar mora biti to vedno vnaprej predvideno in tako materialnopravno kot procesnopravno določeno. Na generalnost določbe drugega odstavka 19. člena Ustave, torej na to, da se ta določba izrecno nanaša na vsako omejevanje prostosti, je mogoče sklepati iz a) podnaslova 19. člena ("Varstvo osebne svobode"), iz b) generalnosti določbe prvega odstavka 19. člena ("Vsakdo ima pravico do osebne svobode."), pa tudi iz c) same splošne dikcije drugega odstavka 19. člena ("Nikomur se ne sme vzeti prostost, razen v primerih in po postopku, ki ga določa zakon.").

[7] Primerjaj odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-60/03 z dne 4. 12. 2003 (12. točka obrazložitve) in odločbo Ustavnega sodišča št. Up-153/05 z dne 12. 5. 2005 (Uradni list RS, št. 53/05, in OdlUS XIV, 42, 5. točka obrazložitve).

[8] V drugem in četrtem odstavku 5. člena EKČP pa določa procesna jamstva, ki morajo biti zagotovljena v postopku odločanja o odvzemu prostosti (vsakogar je treba takoj poučiti v jeziku, ki ga razume, o vzrokih za odvzem prostosti; pravica začeti postopek, v katerem bo sodišče hitro odločilo o zakonitosti odvzema prostosti in odredilo izpustitev, če je odvzem prostosti nezakonit).

[9] Odvzem prostosti mora biti zakonit (*lawful*). V tem okviru ESČP v prvi vrsti zahteva, naj ima vsak odvzem prostosti zakonsko podlago v nacionalnem pravu; biti mora skladen z materialnimi in procesnimi pravili nacionalnega prava. Pri tem ne gre zgolj za to, da je takšna podlaga v nacionalnem pravu podana, temveč je pomembna tudi vsebina zakonskega varstva, ki mora biti v skladu s konvencijskimi pravicami. Za to, da odvzem prostosti v smislu f) točke prvega odstavka 5. člena EKČP ni arbitraren, pa morajo biti po stališču ESČP izpolnjeni naslednji pogoji: 1) prostost mora biti odvzeta v dobri veri (*carried out in good faith*); 2) odvzem prostosti mora biti tesno povezan z namenom preprečitve nedovoljenega vstopa v državo; 3) prostor in pogoji pridržanja morajo biti primerni, pri čemer je treba upoštevati, da gre za ukrep, ki ni namenjen storilcem kaznivih dejanj, ampak tujcem, ki pogosto v strahu za svoje življenje bežijo iz svoje domovine; in 4) trajanje odvzema prostosti ne sme preseči razumnega časa, ki je skladen zasledovanemu namenu. Glej *Saadi proti Združenemu kraljestvu*, 67. in 74. točka.

[10] Glej *Saadi proti Združenemu kraljestvu*, 45. in 67.-73. točka.

[11] Ustava v petem odstavku 15. člena določa, da nobene človekove pravice ali temeljne svoboščine, urejene v pravnih aktih, ki veljajo v Sloveniji, ni dopustno omejevati z izgovorom, da je Ustava ne priznava ali da jo priznava v manjši meri. Podobno EKČP v 53. členu določa, da nobene določbe te konvencije ni mogoče razlagati kot omejitev ali odpravo katere koli človekove pravice in temeljne svoboščine, ki jih je mogoče uveljaviti po zakonih katere koli visoke pogodbenice ali po sporazumih, v katerih nastopa kot pogodbenica.

[12] Glej odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-18/02 z dne 24. 10. 2003 (Uradni list RS, št. 108/03, in OdlUS XII, 86), 25. točka obrazložitve.

[13] Primerjaj 18. člen Direktive Sveta 2005/85/ES z dne 1. decembra 2005 o minimalnih standardih glede postopkov za priznanje ali odvzem statusa begunca v državah članicah (UL L 326, 13. 12. 2005 – Postopkovna direktiva).

Vrsta zadeve:

ustavna pritožba

Vrsta akta:

drugi akti

Vlagatelj:

A. B., C.

Datum vloge:

2. 10. 2009

Datum odločitve:

3. 3. 2011

Vrsta odločitve:

odločba

Vrsta rešitve:

ugotovitev kršitve človekove pravice

Objava:

Uradni list RS, št. 22/2011

Dokument:

US29370